

Consiliul Rectoilor din RM

În ședința din 19 octombrie 2012 Consiliul Rectoilor din RM a examinat, între altele, două chestiuni foarte importante: „Cu privire la extinderea autonomiei universitare” și „Rezultatele Admiterii-2012 la studii superioare de licență, ciclul I”.

Dimpotrivă, pentru 2013 se prevede o suplimentare financiară în domeniul dat. Așa că finanțările vor continua fără schimbări în minus și fără schimbări de ritm, precum s-au făcut auzite zvonuri în acest sens.

Toate discuțiile privind creșterea la autonomia gestionării financiare a instituțiilor de învățământ superior de stat au în vedere anul 2014, actualmente elaborându-se doar metodologia trecerii vizate.

EXTINDEREA AUTONOMIEI UNIVERSITARE

După informațiile privind schimbările care urmează să apară în învățământul superior în legătură cu autonomia universitară, apărute în ultimul timp în presă, s-au făcut necesare mai multe explicații. Acestea au fost aduse la cunoștința Consiliului Rectoilor din RM de către dna **Svetlana Berțoi**, șef de Departament la Ministerul Finanțelor al RM. D-sa a subliniat faptul că în cazul dat este vorba de **autonomia financiară** a instituțiilor de învățământ superior de stat, prevăzută a fi implementată din anul 2014. În prezent însă sunt necesari anumiți pași preliminari pentru elaborarea unui regulament, prin care se va schimba clasificarea bugetară anterioară pentru învățământul superior. Astfel, alocările financiare de stat se vor face nu pe articole de cheltuieli separate, ci pe un singur articol de cheltuieli general cumulativ, care se va numi „Transferuri financiare pentru achitarea serviciilor educaționale prestate de către instituțiile de învățământ superior de stat conform comenzii de stat”.

Altfel zis, aceste transferuri financiare nu vor avea un caracter de susținere a instituțiilor vizate, ci vor fi un mijloc de plată pentru procurarea serviciilor educaționale de la instituțiile de învățământ superior de stat.

Autonomia financiară se realizează prin administrarea resurselor financiare prin conturi bancare, dar nu prin planurile de finanțare girate de Trezoreria de Stat. Atât mijloacele alocate de la bugetul de stat, cât și cele acumulate din plata taxelor de studii, arendă etc. ale instituției de învățământ superior de stat, numite deja „mijloace proprii” (anterior „mijloace speciale”) vor fi depuse pe un cont bancar de către ministerul de resort. În continuare, instituția didactică își va planifica independent cheltuielile și prin anumite contracte cu ministerul de resort va fi asigurată lunar cu mijloacele financiare necesare.

În viitorul apropiat urmează să fie organizate un șir de seminare pentru angajații contabilităților universitare vizând noile evidențe contabile în lumina viitoarei autonomii financiare pentru instituțiile respective.

Schimbările preconizate nu vor implica nici o ruptură pe linia finanțării instituțiilor de învățământ superior de stat.

REZULTATELE ADMITERII-2012

În subiectul dat prof. univ., acad. **Ion Bostan**, președintele Consiliului Rectoilor din RM, rectorul UTM, a specificat exodul studenților deja înmatriculați, care pleacă spre universitățile din România, Rusia, Turcia, Bulgaria etc., unde au fost înmatriculați paralel, în baza copiilor actelor de studii.

Unele detalii în această ordine de idei au fost oferite de dl **Serghei Andronic**, secretarul responsabil al Comisiei de Admitere-2012 a UTM.

După datele din 1 octombrie 2012, 410 studenți deja înmatriculați la UTM și-au retras actele pe motivul plecării la alte universități, preponderent în România. Jumătate dintre ei au fost înmatriculați la UTM la locurile de studii finanțate de la bugetul de stat. Plecarea acestora trezește nedumerirea studenților rămași și a părinților acestora: de ce locurile bugetare eliberate de studenții plecați nu pot fi ocupate de către candidații următori în liste?

Acest exod perturbă grav organizarea întregului proces didactic: formarea grupelor academice, planificarea posturilor didactice, existența sau inexistența unor specialități etc.

România, în primul rând, dar și alte țări acordă ajutoare inestimabile Republicii Moldova, inclusiv pe planul învățământului universitar. Dar în cazul pe care îl analizăm sunt necesare anumite coordonări între forurile de resort din țările care ne interesează.

Un ajutor foarte prețios pentru Republica Moldova ar fi admiterea la studii în universitățile din România, Rusia și alte țări în domenii în care universitățile moldave nu pregătesc cadre ingineresti: minerit; transport feroviar, aerian, fluvial și maritim; industria petrochimică etc.

Consiliul Rectoilor a formulat un set de propuneri pentru Ministerul Educației al RM privind diferitele coordonări posibile în contextul relațiilor internaționale la subiectul organizării admiterii în învățământul superior, precum și a mobilității studenților, clauză prevăzută și de Procesul Bologna pe linia formării Spațiului Universitar Unic European.

Iubitului meu dascăl

E toamnă iar, pe bănci abecedare
 Sub ochii de copii par lumi vrăjite,
 În suflet simt o mare tulburare
 Gândind la vremi trecute, fericite.
 El ne-a iubit, în sufletul lui mare
 Noi toți învățaceii-am încăput,
 De-atâtea ori pe fruntea lui sudoare
 A curs luând-o iar de la-nceput.
 Ne-a fost alături pavăză și gând
 La ceas de bucurie și răscruce
 Sub ochii lui el ne-a văzut crescând,
 Cu cinste și-a purtat a vieții cruce.
 Cum rădăcina își hrănește pomul
 În toți a șlefuit plin de răbdare – Omul.

5 octombrie – Ziua profesională a lucrătorilor din învățământ

Diplome de onoare guvernamentale

Dna **Larisa Bugaian**, prorector UTM pentru studii de masterat și doctorat, prof. univ., dr. hab., a fost distinsă cu Diploma de Onoare a Guvernului RM pentru activitate didactico-științifică prodigioasă, contribuție substanțială la pregătirea specialiștilor de înaltă calificare și cu prilejul Zilei profesionale a lucrătorilor din învățământ.

Semnăt: Prim-ministrul RM, **Vladimir FILAT**

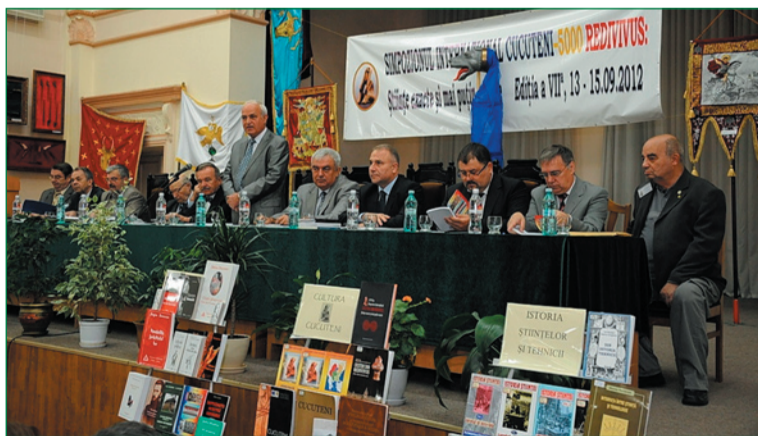

Dl **Andrei Chiciuc**, conf. dr. Catedra Electromecanică și Metrologie, FEn, a fost distins cu Diploma de Onoare a Ministerului Educației al RM pentru înaltă măiestrie profesională în promovarea educației de calitate, devotament în cultivarea valorilor general-umane și cu prilejul Zilei profesionale a lucrătorilor din învățământ.

Semnăt: Ministru, **Maia SANDU**

Al VII-lea Simpozion Internațional „Cucuteni 5000 Redivivus. Științe exacte și mai puțin exacte”

Pe 13-15 septembrie 2012 UTM a fost gazda celui de-al VII-lea Simpozion Internațional „Cucuteni 5000 Redivivus. Științe exacte și mai puțin exacte”, care a întrunit numeroși academicieni, profesori universitari, istorici, oameni de știință și de literă. Manifestarea a debutat cu intonarea imnului RM „Limba noastră” și a imnului studentesc „Gaudemus”. Un plus de solemnitate au redat și cântecele patriotice interpretate de corul de elevi de la Liceul de creativitate și inventică „Prometeu” din Chișinău, dar și impresionanta expoziție de drapere, arme vechi ale domniilor Moldovei și alte vestigii istorice.

Un mesaj de salut participanților la simpozion a transmis Președintele RM **Nicolae Timofti** (citit de către consilierul său **Mihai Șleahțișchi**), prin care le-a mulțumit organizatorilor acestui important simpozion pentru semnificațiile lui multiple pe plan cultural și politic. „Este important să conștientizăm că istoria ca o sumă a dezvoltării tuturor laturilor sociale, materiale și spirituale ale societăților să fie reamintită periodic nu numai la nivelul unei singure generații, ci și a tuturor generațiilor care se perindă, pentru că istoria și învățămintele ei se uită suficient de repede, dacă nu este conștientizată și adusă mereu

în dezbateri”, se menționează în mesajul Președintelui Republicii Moldova.

În cuvântul său inaugural acad. **Ion Bostan**, rectorul UTM, a menționat că prin însăși denumirea sa simpozionul își propune integrarea cercetărilor din diverse domenii ale științei (istorie, arheologie, medicină, fizică, matematică, inginerie, etc.), unde zi de zi se muncește pentru a înțelege esența lucrurilor. Amfizionul manifestării a reiterat și faptul că fericita idee de instituire a simpozionului îi aparține inimosului și

neobositului prof. dr. ing. **Lorin Cantemir**, idee care a fost materializată de la bun început prin contribuția universităților tehnice de la Chișinău și Iași, a Complexului Muzeal „Moldova” din Iași, Forului Românilor din RM și primarului de Cucuteni **Mihai Tun**. La edițiile ulterioare au aderat AȘM, universitățile din Bacău, Brașov, Cluj, Suceava, Târgu Jiu, Iași, Galați, Sibiu, ASEM, Liceul „Prometeu” ș.a.

Totodată, rectorul **Ion Bostan** a dat și un răspuns la întrebarea: de ce UTM, care este o universitate tehnică, a instituit acest Simpozion cu tematică cultural-istorică? Noi, inginerii, am sesizat un gol, un vacuum informațional ce ține de rădăcinile culturii mult milenare ale neamului nostru, pe care încercăm să-l completăm. D-sa a atras atenția participanților și la impresionanta expoziție de arme și unelte istorice, etalată în sala de festivități, care, în opinia sa, vorbesc de la sine despre îmbinarea istoricului cu științele ingineresti.

În prezidiul plenului simpozionului s-au aflat personalități notorii din RM, România, Canada,

SUA, Franța, Germania: **Mihai Șleahțișchi**, dublu doctor în științe, consilier al Președintelui RM; **Gheorghe Duca**, președintele AȘM, acad.; **Anatol Șalaru**, ministrul transporturilor și infrastructurii drumurilor al RM, **Radu Munteanu**, rectorul UT Cluj-Napoca, prof. dr. ing., DHC UTM; **Adrian Graur**, rectorul Universității „Ștefan cel Mare”, Suceava, prof. dr. ing., DHC UTM; **Ion Paraschi-voiu**, președintele Academiei Româno-Americane de Arte și Științe, prof. dr. ing., DHC UTM; **Valeriu Cănter**, președintele CNNA din RM, acad. AȘM; **Nicolae Dabija**, poet, publicist, DHC UTM; **Alexandru Moșanu**, primul președinte al primului Parlament al RM, membru de onoare al Academiei Române, prof. univ., dr. hab.; **Ștefan Grigoraș**, prorector al UT „Gh. Asachi”, Iași, prof. dr. ing.; **Lorin Cantemir**, prof. dr. ing. UT „Gh. Asachi”, Iași, m.c. al Academiei Tehnice Române, DHC UTM, părintele spiritual al simpozionului; **Mihai Gaftan**, prof. dr. ing., membru al Academiei Tehnice Române, DHC UTM; **Vasile Puiu**, rectorul Universității „V. Alecsandri”, Bacău, prof. dr. ing.; **Mihai Tun**, ex-primar al S. Cucuteni, timp de mulți ani implicat cu ardoare în diverse activități științifico-materiale ale vestigiilor civilizației din arealul satului, al cărui nume îl poartă și simpozionul de față, cunoscut deja pe plan internațional.

Anul acesta, întâlnirile corpului administrativ-didactic cu studenții a. I au fost organizate la facultăți, spre deosebire de anii trecuți, când evenimentul se desfășura la Palatul Național. La FCIM, Aula Magna 3/3 a putut încăpea cam jumătate din cei cca 580 de tineri înmatriculați anul acesta la secția zi și cca 200 la secția cu frecvență redusă.

FCIM a pășit cu dreptul

Este cel mai mare număr de studenți înmatriculați la a. I comparativ cu alte facultăți. Acest aflux bucură cu atât mai mult cu cât se credea că anul acesta admiterea la facultăți va avea de suferit din cauza numărului mai mic de absolvenți din învățământul preuniversitar. Pe cât se vede, ramura tehnologiilor informaționale va crește exponențial, aducând schimbări esențiale pe planul modernizării vieții sociale. Aceste aspecte au fost evidențiate și de către dl **Ion Balmuș**, decanul FCIM, conf., dr., și dl **Iurie Turcanu**, vicepreședintele Centrului e-guvernare, subdiviziune a Guvernului RM în domeniul TI.

Decanul Ion Balmuș a făcut și o succintă trecere în revistă a aspectelor menite să contribuie la o pregătire

profesională mai bună a studenților. Facultatea are multiple legături cu mediul economic: Compania de telefonie mobilă „Orange”, diverse firme din domeniul TI – „Trimetrica”, „Allied Testing”, „RENAM”, „Pentalog” ș.a., care au deschis la FCIM laboratoare specializate pentru pregătirea studenților conform cerințelor pieței muncii.

Pe lângă curriculumul de bază la facultate se predau diverse cursuri specializate – Microsoft, CISCO, Microslix etc. Susținute în temei de specialiști din mediul economic, începând cu a.II, aceste cursuri oferă studenților cunoștințe mai aprofundate în profilul tehnologiilor informaționale moderne.

La facultate funcționează două filiere – anglofonă și francfonă, acestea oferind posibilitatea afirmării profesionale a studenților care cunosc și vor să-și aprofundeze profesia în limbile de circulație internațională.

Profesorii facultății le-au li s-au oferit studenților a. I diferite detalii privind regimul și condițiile de studii și de trai, iar reprezentanții „Pentalog” și „Allied Testing” i-a

încredințat parteneriatul pe care FCIM îl menține cu mediul economic este foarte avantajos atât pentru studenți, cât și pentru angajatori.

Atmosfera ce a domnit la prima întâlnire cu facultatea le-a dat studenților a. I un imbold de încredere în ziua de mâine atât pe plan universitar, cât și profesional. O dovadă că FCIM a pășit cu dreptul!

FRT redenumită în FIMET

În ședința din 30 octombrie 2012, Senatul Universității Tehnice a Moldovei a hotărât schimbarea denumirii Facultății de Radioelectronică și Telecomunicații (FRT) în **Facultatea de Inginerie și Management în Electronică și Telecomunicații (FIMET)**.

De asemenea, și-au modificat denumirile și două catedre ale aceleiași facultăți: „Sisteme Optoelectronice” (SOE) în „Sisteme și Rețele de Comunicații Optoelectronice” (SRCO) și „Construirea și Producerea Aparaturii Electronice” (CPAE) în „Sisteme și Dispozitive Electronice” (SDE).

Un curs nou – „Cultura Vorbirii”

Potrivit unei circulare a Ministerului Educației al RM, la toate facultățile Universității Tehnice a Moldovei, anul II de studii, se introduce predarea unui curs nou „Cultura Vorbirii” – volum 14 ore (prelegeri și seminare).

Obiectivele cursului:

- ameliorarea ținutei lingvistice românești a studenților UTM în cadrul diverselor situații de comunicare;
- sensibilizarea studenților asupra corectitudinii orale și scrise;
- antrenarea studenților la înlăturarea erorilor de limbă română.

Omenirea a intrat într-o nouă eră energetică, caracterizată de creșterea cererii globale a energiei pe fundalul sporiții continue a prețurilor și instabilității acestora, precum și de amenințările reale cauzate de schimbările climatice. Aceste schimbări au cauzat în ultimii 20 de ani, la nivel mondial, o dezvoltare accelerată a utilizării surselor regenerabile de energie.

Republica Moldova, la fel ca și alte țări, se pregătește pentru noile provocări energetice și acordă un rol important valorificării surselor regenerabile de energie și eficienței energetice. În ultimii 5 ani au fost elaborate și aprobate noi documente de politici în domeniul energiei: Legea energiei regenerabile nr. 160 din 12.07.07; Strategia energetică a RM până în anul 2020, aprobată prin HG nr. 958 din 21.08.07; Strategia Națională de Dezvoltare a RM pentru 2012-2020, care prevăd către 2020 atingerea unei ponderi a energiei regenerabile în consumul intern brut a cotei de 20%, a biocarburanților – 10%, a energiei electrice produse din surse regenerabile – 10%.

Direcțiile noi de generare a energiei, necesitatea promovării eficientizării utilizării energiei, implementarea metodelor noi de conservare și economisire a resurselor energetice necesită pregătirea cadrelor calificate în domeniu. Pentru a răspunde provocării energetice, o nouă generație de savanți, ingineri este chemată să caute noi tehnologii energetice, mai curate, mai eficiente și economic competitive. Țara are nevoie de specialiști de calificare înaltă cu un larg orizont profesional, capabili să se orienteze și să adopte decizii complexe și competente în domeniul ingineriei sistemelor energetice. Lipsa cercetătorilor și a specialiștilor de înaltă calificare pune în pericol realizarea politicilor și țințelor declarate în domeniul energiei.

Conștientizând acest fapt, UTM a purces la modernizarea și actualizarea planurilor de studii, implementarea noilor metode și instrumente de promovare a surselor regenerabile de energie și a eficientizării utilizării resurselor energetice. Astfel, în anul 2000 în planurile de studii pentru toate specialitățile de profil energetic și mecano-energetic a fost inclus cursul „Surse Regenerabile de Energie”, iar în 2005 au fost inițiate programele de masterat „Energie și mediu” și „Sisteme de conversie a energiei regenerabile”. Proiectele de cercetare inițiate la studiile de masterat au fost continuate la studiile de doctorat.

La Școala Doctorală de Inginerie a UTM cercetările în domeniul Surselor regenerabile de energie

„SURSE NOI ȘI REGENERABILE DE ENERGIE” – o nouă specialitate de doctorat la UTM

au demarat odată cu stabilirea temei tezei de doctor „Contribuții la elaborarea și cercetarea rotorului eolian elicoidal” a doctorandului **Ciupercă Rodion**, sub conducerea științifică a dlui acad. **Ion Bostan**. Teza a fost susținută cu succes.

Sub conducerea dlui rector UTM **Ion Bostan** au fost elaborate și tezele de doctor ale dlilor **Scaletchi Ion** – „Optimizarea mecanismelor de orientare solară a panourilor fotovoltaice în cadrul modelelor azimutale prin aplicarea transmisiilor precesionale” și **Ciobanu Oleg** – „Contribuții privind cercetarea organului de lucru a microhidrocentralelor”. În anul 2009 a fost susținută teza de doctor a dlui **Alboteanu Ionel Laurențiu** – „Cercetări privind utilizarea energiei solare pentru alimentarea consumatorilor electrici din stațiile antigriindă izolate”, elaborată prin cotelul (Craiova, România), sub îndrumarea dlui **Sobor Ion**, dr. conf. univ.

Cercetările în domeniu se desfășoară și sub conducerea profesorilor: **Sobor Ion**, dr. conf. univ., **Dulgheru Valeriu**, dr. hab., prof. univ., **Arion Valentin**, dr. hab., prof. univ., **Stratan Ion**, dr. conf. univ., **Chiciuc Andrei**, dr. conf. univ. Astfel, actualmente se află în proces de realizare următoarele teze ale doctoranzilor **Boșcaneanu Anatolie** – „Contribuții privind proiectarea sistemelor de producere a electricității din biomasa solidă în zonele rurale” și **Gherman Cristina** – „Contribuții la determinarea costului nivelat și a tarifelor la energiile regenerabile”, conduse de către dl **ARION Valentin**, dr. hab., prof. univ., temele cărora sunt foarte actuale pentru RM. Sub conducerea dlilor **SOBOR Ion**, dr. conf. univ., și **STRATAN Ion**, dr. conf. univ., se cercetează tema „Contribuții la estimarea impactului centralelor eoliene asupra sistemului electroenergetic”, doctorand – **Gropa Victor**. În proces de finalizare se află tezele doctoranzilor **Guțu Marin** – „Cercetarea structurii de rezistență a palelor cu profil aerodinamic pentru turbine eoliene” și **Crudu Radu**

– „Cercetarea și elaborarea turbinei eoliene cu injecție aerodinamică frontală dirijată”, sub îndrumarea prof. **DULGHERU Valeriu**, dr. hab., prof. univ.

Toate tezele enumerate sunt elaborate în cadrul specialităților energetice sau mecanice adiacente domeniului energiilor regenerabile de energie, accentul fiind pus pe cercetarea de noi metode de obținere a energiei. Cercetările moderne rareori poartă caracteristici înguste ale unei specialități concrete.

Astfel, domeniul energiilor regenerabile a devenit un profil deosebit de

important pentru cercetările doctorale la UTM. Era timpul ca Școala Doctorală de Inginerie, UTM să fie abilitată cu dreptul de pregătire a cadrelor științifice în domeniul energiilor regenerabile. La ședința Senatului din 25.10.2011, dosarul a fost propus pentru examinare și aprobare la AȘM, iar conform hotărârii **Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM, nr. 137 din 28 iunie 2012, UTM a fost abilitată cu dreptul de organizare a studiilor de doctorat la specialitatea 05.14.08 – „Surse noi și regenerabile de energie”. Iar din anul de studii 2012-2013 prin ordinul de înmatriculare din 27.10.12 la specialitatea 05.14.08 – „Surse noi și regenerabile de energie” sunt înmatriculați 2 doctoranzi. Sperăm că ei vor studia domeniul în baza unei curricule destinate ciclului III Doctorat, elaborate în cadrul proiectului TEMPUS „Crearea ciclului III de studii doctorale în Energii Regenerabile și Tehnologii de Mediu, CREDO”. Curricula, structura și conținuturile cursurilor sunt elaborate cu asistența partenerilor de la Universitățile din Suedia, Olanda, Spania, Estonia.**

Larisa BUGAIAN, prof. univ., dr. hab., prorector pentru studii de masterat și doctorat, UTM

Mobilitate universitară

Programul CEEPUS (Central European Exchange Programme for University Studies) este un program multilateral regional de mobilități academice în țările din Europa Centrală: Austria, Albania, Bulgaria, Cehia, Croația, Macedonia, Muntenegru, Polonia, România, Serbia, Slovacia, Slovenia și Ungaria. Republica Moldova face parte din programul CEEPUS din anul 2010.

CATEDRA TCM ÎN PROGRAMUL CEEPUS

DI **Sergiu Mazuru**, șeful Catedrei „Tehnologia Construcțiilor de Mașini”, conf. univ., dr., ne informează că Programul CEEPUS este foarte convenabil pentru realizarea schimburilor academice, deoarece este finanțat de Uniunea Europeană pe bază de burse diferențiate

drei TCM – 7 profesori au participat prin Programul CEEPUS la Congresul „Tehnologia fabricării mașinilor”, organizat de Universitatea Tehnică din Sofia în orașul Varna, Bulgaria.

Programul CEEPUS prevede programări de mobilitate și spre Chișinău

– UTM. De exemplu, în luna aprilie a.c. la Catedra TCM, UTM s-au aflat în vizită 5 profesori de la Universitatea Tehnică din Sofia, Bulgaria – prof. univ. **Gheorghe Popov**, conf., dr. **Olga Karakostopulo**, conf., dr. **Bivo Licov** și studenții **Kostandin Stoianov** și **Svetan Kaldjiev**. Delegația bulgară a fost plăcut impresionată de Pavilionul Expozițional și de elaborările tehnico-științifice studențești, în special de Mașinile Goldberg, de multe alte

aspecte didactico-științifice la Catedra TCM, UTM.

Prin același Program CEEPUS se prevede vizita la UTM a unei delegații de profesori și studenți de la Universitatea Tehnică din Koszalin, Polonia.

După cum se vede, aspectul mobilităților la UTM se extinde tot mai îndrăzneț la UTM, astfel realizându-se necesitatea fluxurilor de oameni și idei, ceea ce sprijină viguros dezvoltarea durabilă în domeniul universitar.

ȘCOALA ESTE UN LUCRU ETERN!

Discursul prof. dr. ing. Radu Munteanu, rector al Universității Tehnice din Cluj Napoca, rostit în ședința festivă a Senatului UTM cu ocazia decernării titlului academic de Doctor Honoris Causa al UTM (Chișinău, 15 octombrie 2011).

(Sfârșit. Continuare din nr. 5, mai 2012)

În mod sigur, doar viitorul ne va arăta adevărata față a lucrurilor. Dar, uneori viitorul pare o legendă pe care părinții o transmit copiilor ca pe o amintire de familie, avertizând că certitudinea absolută este apanajul minților needucate.

Dar, copleșiți de servituțiile cotidiene, să nu uităm rolul nostru în lume și în societate...

În viitorul imediat, energia va fi una dintre cele mai importante variabile pentru măsurarea activităților economice. Modelarea energetică și reprezentarea fluxurilor de energie devin rapid metode mai fiabile pentru analizele macroeconomice decât abordările monetare.

Măsurarea eficienței proceselor de producție în termeni de energie netă, care este acum larg acceptată, sugerează entropia – o cantitate legată de disiparea energiei – drept o altă variabilă importantă pentru analiza fenomenelor economice. Conceptul de entropie a fost introdus în teoria economică de Nicholas Georgescu-Roegen, a cărui operă a fost descrisă drept prima reformulare complexă a economiei de la Marx și Keynes. După Georgescu-Roegen, disiparea energiei, așa cum este descrisă de a doua lege a termodinamicii, nu este relevantă doar pentru funcționarea motoarelor cu abur, ci și pentru funcționarea unei economii. Așa cum eficiența motoarelor termodinamice este limitată de frecare și alte forme de disipare a energiei, procesele de producție vor genera inevitabil fricțiuni sociale și vor disipa o parte din energia și resursele economiei în activități neproductive.

O serie de experți au subliniat că disiparea energiei a atins asemenea proporții în societățile avansate, încât costurile activităților neproductive reprezintă o proporție în creștere din PIB, ducând inflația la niveluri tot mai mari. Henderson a lansat termenul „stare entropică” pen-

tru stadiul de dezvoltare economică în care costurile coordonării și de întreținere a aparatului birocratic depășesc capacitățile productive ale societății, iar întregul sistem este frânat de propria complexitate. Pentru a evita un asemenea viitor sumbru, este necesar să se judece activitățile economice și tehnologiile nu în termeni de eficiență economică îngust definiți, ci în termeni de eficiență termodinamică, ceea ce înseamnă o schimbare radicală a priorităților.

La fel ca și conceptele de eficiență și PIB, cele de productivitate și profit vor trebui redefinite în cadrul unui context ecologic larg, legat de cele două variabile fundamentale, energia și entropia. Dar, deși entropia este extrem de utilă ca variabilă pentru analize economice, cadrul termodinamicii clasice, din care a provenit, este destul de limitat.

Refacerea echilibrului și flexibilității în economie, tehnologie și instituții sociale va fi posibilă doar dacă merge simultan cu o profundă schimbare de valori. Contrar credințelor convenționale, sistemele de valori și cele etice nu sunt periferice față de știință și tehnologie, ci constituie chiar baza și forța lor motoare. Astfel încât, trecerea la un sistem social și economic echilibrat va necesita o schimbare corespunzătoare de valori – de la autoafirmare și concurență la cooperare și justiție socială, de la expansiune la conservare, de la acumularea materială la creșterea interioară și respect față de școală...

În școală, cuvântul cheie este cu siguranță cuvântul „perspectivă”, care invocă implicit viitorul. Dar, dacă înțelegem exigențele realității, ne putem gândi la ce spunea Paul Valery: „Astăzi nici viitorul nu mai este ce-a fost odată”. Nu trebuie să glosăm pe această temă, dar putem să înțelegem că viitorul trebuie pregătit în fiecare clipă altfel.

În perioadele grele ale vieții, ușurința de a te obișnui să-ți suportți necazul este probabil o dovadă de mare inteligență. Fiindcă ea este în primul rând o aptitudine de a recunoaște adevărul, dar și posibilitatea de a vedea în ceea ce există, ceea ce încă nu există.

Dar există și un zbcucium normal – cel al gândurilor noastre – care colindă pe cărări nebănuite în momente de cumpănă sau de căutare. Cu

cât ne lăsăm duși de gânduri, cu atât simțim că nu izbutim prea bine să ne cunoaștem adâncu-

rile ființei pentru a ne găsi cărarea acolo unde dezordinea și ternul sunt aproape naturale. Așa se face că, de cele mai multe ori, dăm cu capul de pragul de spini ascuns cu dibăcie printre frumuseți și atunci înțelegem că, de fapt, frumusețea umană este și iluzia umană...

Omul este o enigmă greu de descifrat. Este o ființă prometeică, dar și faustică, care și pune pecetea existenței peste tot, aidoma soarelui pe obrazul întunericului.

Suntem bombardat neîncetat cu o cantitate crescândă și ireversibilă de informații și asta nu ne permite răgazul meditației, al aprecierii, al opțiunii, învățăm cum să ne câștigăm existența, nu cum s-o trăim. Preocupați de „mai mult”, uităm de „mai bine”. Alergăm mai repede, dar nu ne este îndeajuns de limpede „încotro”. Viața noastră este din ce în ce mai săracă. Puterea noastră materială asupra lumii este considerabil mai mare decât puterea noastră spirituală asupra propriului destin. Ne lăsăm dominați de lucruri, mai mult decât reușim să le dominăm noi pe ele...

Dar omul are nu numai minte, ci și suflet. Despărțite, sufletul și mintea devin la fel de diferite față de năzuințele omului, ca natura însăși...

Așa a apărut dragostea fără iubire și asasinatul fără ură și ceea ce nu e azi nicăieri, poate fi cândva aievea și pretutindeni. Dar soarta are ironie și noi vorbim despre ironia sorții.

Oamenii, deși simt, înțeleg foarte greu că adevăratele valori ale libertății au un preț care nu este niciodată definitiv plătit. De exemplu, fericirea. Ea este o stare ce presupune mereu suferință și risc, dar e singura împlinitoare.

Viața este acel drum care ne conduce de la nerăbdare la răbdare, adică un fel de așteptare. Atunci, dacă fericirea ar avea un sediu, o clădire, cred că cea mai mare sală ar fi sala de așteptare.

Atunci, acolo, liniștea n-ar însemna lipsa sentimentelor, iar tăcerea ar fi cel mai înalt grad de comunicare. Oricum, speranța este visul celor care se trezesc!

Vă doresc să gândiți viitorul!

Uneori, a gândi viitorul înseamnă chiar a naviga împotriva curentului, înseamnă a ne păstra propriile idei chiar dacă toți se schimbă în funcție de modă, înseamnă a căuta frumusețea chiar dacă mulți o disprețuiesc...

Vă doresc tot binele și înțelegere!

Avem nevoie să căutăm cu perseverență binele și să profesăm adevărata cunoaștere chiar și acolo unde este elogiată ignoranța. Trebuie să ne menținem seninătatea chiar dacă în jur sporește zbcuciumul și să căutăm liniștea în mijlocul unei lumi agresive.

Este nevoie să promovăm înțelegerea între oameni, chiar dacă toți își închid porțile Eului lor interior... Zilele vor fi mai frumoase dacă vom fi generoși. Să construim iubirea chiar și acolo unde crește tensiunea neînțelegerilor.

Vă doresc încredere și puterea de a înțelege timpul!

Trebuie să învățăm să ascultăm, chiar dacă unii pretind doar să vorbească și să ne bucurăm de tăcere când în jur sporește zgomotul. Să nu uităm că trecem prin fugarul prezent ce leagă trecutul de viitor, dar îi conferă o identitate unică și irepetabilă.

În mod sigur, avem păreri personale și rățacim printre aproximații, dar trebuie să vedem în timpul care vine un înțelept solitar care ne întinde mâna pentru a ne ajuta singuri.

Vă doresc împlinirea gândurilor!

Uneori îmi spun că nu există nici o taină a timpului, ci numai tainele celor care-1 trăiesc. Și dacă asta înseamnă ce așteptăm noi de la el, înțelegerea „ce ne va aduce viitorul” ne-o punem în zadar. Răspunsul nu va fi dat, pentru că nu există un singur răspuns, fiindcă nu toți îl vom iubi la fel...

Chișinău, 15 octombrie 2011

Corect/greșit

Cuvinte și expresii scrise sau pronunțate greșit

Corect	Greșit	Comentarii
Eu am numai 2 foi. Nu am decât 10 lei.	Am decât 10 lei.	Numai se folosește în construcții afirmative, iar decât – în construcții negative.
Înger A hotărâ Reîntregire Hotărât Hotărând	Ânger A hotără Reântregire Hotărît Hotărînd	Se folosește î, nu â, la începutul cuvântului, la sfârșitul cuvântului și în cuvintele formate cu prefix dacă î este prima literă din rădăcină. Participiul și gerunziul verbelor nu fac excepție: dacă participiul se formează cu -ât sau dacă gerunziul se formează cu -ând, folosim â.
Cartea pe care am citit-o Omul pe care l-am întrebat Cartea care mi-a plăcut Omul care mi-a răspuns	Cartea care am citit-o Omul care l-am întrebat	În toate cazurile sunt propoziții subordonate. În primele două, „pe care” e complement direct, arătând asupra cui se efectuează acțiunea: Pe cine am citit? Pe ea, pe carte. Pe cine am întrebat? Pe el, pe om. Complementul direct este în cazul acuzativ, de aceea se cere și propoziția pe. În ultimele două cazuri, „care” este subiect, arătând cine face acțiunea: Cine a plăcut? Cartea. Cine a răspuns? Omul. Subiectul este în cazul nominativ, de aceea nu este nevoie de propoziția pe. Cartea care am citit-o e o contaminare între cele două construcții și este incorectă.
Mă doare apendicele. Mă dor amigdalele.	Mă doare apendicita. Mă doare amigdalita.	Apendicita și amigdalita sunt boli, nu părți ale corpului, deci nu pot să doară. Mă doare amigdalita este la fel de incorect ca și mă doare durerea de cap.
Nu face asta.	Nu fă asta.	Imperativul negativ se formează cu infinitivul verbului: nu mânca, nu vorbi, nu pleca. Deci, nu face.
A avansa	A avansa înainte	A avansa implică noțiunea de înaintare.
De ce râzi?	De ce te râzi?	A râde este verb intransitiv, nu reflexiv.
Îmi place cineva	Îmi place de cineva	Cineva este subiect gramatical, deci trebuie pus în cazul nominativ, fără propoziția de.
Preț mare	Preț scump	Un produs este scump atunci când prețul său este mare. Preț scump este o struțo-cămilă.
Sticlă de un litru	Sticlă de un kilogram	Volumul se măsoară în litri. Dacă umplem o sticlă de un litru cu mercur, ea va cântări peste 13 kilograme, iar dacă o umplem cu ulei de floarea soarelui, ea va cântări numai 920 de grame! Deci „sticlă de un kilogram” nu are sens.
Greșeală	Greșală	La fel ca și repezeală, umezeală (nu repezală, umezală).
Până la adânci bătrâneți	Până la adânci bătrânețe	Adânci este la plural, deci și bătrâneți trebuie pus la plural.
Ora unu Ora două Ora douăsprezece Ora douăzeci și unu Ora douăzeci și două	Ora una Ora doi Ora doisprezece Ora douăzeci și una Ora douăzeci și doi	Este greșit argumentul că aici s-ar face acordul cu oră. Se folosește pur și simplu din motive de tradiție: pe vremuri se folosea ceas/ceasuri nu oră. Între timp ceas s-a schimbat cu oră, însă structura s-a păstrat.
la toate nivelurile	la toate nivelele	Pluralul nivele e valabil pentru nivelul ca instrument
cartea anului acestuia	cartea anului acesta	Adjectivul pronominal demonstrativ se acordă în gen, număr și caz cu substantivul determinat.
De asemenea	Deasemenea	Deasemenea nu există în DEX.

Pe 3 octombrie 2012 la UTM, cu sprijinul Fundației Edelweiss și al Fundației LED din Liechtenstein, a fost deschis un nou laborator ce va funcționa ca Centru de instruire și formare în industria alimentară în cadrul Facultății de Tehnologie și Management în Industria Alimentară.

Cu ajutorul Fundației Edelweiss a fost instalată și o platformă WI-Fi, care va permite profesorilor și studenților acestei facultăți să beneficieze de internet wireless. De asemenea, cele 7 catedre ale Facultății de Industrie Alimentară au primit din partea fundației patronate de Vlad Plahotniuc o donație de notebook-uri, pentru o predare mai dinamică a lecțiilor, după modelul cursurilor din străinătate.

pregătire. Politicianul le-a povestit tinerilor despre viața sa de student și le-a dezvăluit rețeta succesului. Acum 20 de ani, Vlad Plahotniuc a fost student la Facultatea de Tehnologie în Industria Alimentară.

– Universitatea Tehnică a Moldovei e locul în care m-am format și mi-am petrecut cei mai frumoși ani din tinerete. E tare bine să ne întoarcem din când în când în urmă, să ne amintim de unde am plecat,

VLAD PLAHOTNIUC A REVENIT LA ALMA MATER

La eveniment au participat Prim-vicepreședintele Parlamentului RM Vlad Plahotniuc, rectorul UTM, Ion Bostan, ministrul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Pavel Filip, precum și Pius Frick, reprezentantul Fundației LED (Liechtenstein), în calitate de co-sponsor al noului centru de instruire.

În cuvântul său de deschidere, rectorul Universității Tehnice a Moldovei, Ion Bostan, a mulțumit sponsorilor pentru noul laborator, apreciind că acesta va reprezenta o verigă importantă în dezvoltarea bazei tehnico-materiale a universității.

La rândul său, Vlad Plahotniuc, în calitate de fost absolvent al UTM, dar și de fondator al Fundației Edelweiss, a arătat că acest centru de instruire va permite studenților să beneficieze de o bază modernă de

cine au fost cei care ne-au format, să le mulțumim și să-i ajutăm, în limita posibilităților pe care le avem. Eu am făcut un prim pas, poate gestul meu îi va inspira și pe alții, a menționat politicianul și le-a promis tinerilor că nu se va opri la acest proiect – împreună cu Fundația Edelweiss pe care o patronază va organiza un turneu în universități pentru a-i sprijini pe cei mai merituoși studenți din Republica Moldova.

Stagiu la Pitești

În perioada 3-14 iulie 2012, în urma repartizării studenților la unitățile de practică în baza rezultatelor evaluării aptitudinale, noi, 5 studenți ai FUA, specialitatea „Ingineria și Protecția Apelor” – Ina Popa, Vadim Hincu, Ecaterina Carauș, Alexandru Donea și Victor Zinenco – am urmat un stagiu de practică la S.C. Apă Canal 2000 SA Pitești, România.

Întrucât scopul practicii a constat în familiarizarea studenților cu exploatarea și întreținerea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare, profilul întreprinderii care ne-a asigurat terenul de practică, dar și cazarea, masa, transportul și materialele necesare pentru buna desfășurare a stagiului, a corespuns perfect acestui scop, Societatea Apă Canal fiind operator regional specializat în domeniul producerii și distribuției apei potabile și colectării, epurării și evacuării în emisar a apelor uzate, prestand servicii pentru peste 350.000 locuitori echivalenți.

Pe tot parcursul stagiului de practică am colaborat cu personalul întreprinderii, care ne-au considerat drept colegi de-ai lor, am învățat ce înseamnă o adevărată organizare a unei echipe de lucru și o bună colaborare între membrii acesteia. Am vizitat sistemul de captare de pe lacul de acumulare de la Bascov, stația de tratare Budeasa, stația de epurare a or. Pitești, alte stații de pompare. Ne-am îmbogățit limbajul de specialitate, am înțeles ce presupune, de fapt, un loc de muncă în domeniul alimentării cu apă și canalizare, ne-am confruntat cu problemele, exigențele și cerințele clienților. Toate acestea ne-au ajutat la adaptarea într-un mediu de lucru real. Astfel vom ști care sunt cerințele față de un specialist în domeniul serviciului de aprovizionare cu apă potabilă și colectarea, eva-

cuarea și epurarea apelor uzate.

Piteștiul este una dintre cele mai vechi așezări umane din România. Orașul are multe lăcașe de cult – biserici, catedrale, o mănăstire, mai multe monumente și clădiri istorice datând din secolele VIII, IX, XX. Ne-a impresionat deosebit fântâna muzicală, situată în centrul orașului, care este unică în Europa de Est. Aceasta are 1.000 de guri de apă fixe și mobile, o orgă de lumini, iar

presiunea apei se modifică în funcție de tonalitățile muzicii.

Am făcut și o vizită la Mănăstirea Curtea de Argeș, construită de domnitorul Neagoe Basarab între anii 1512-1517 pe locul unei vechi mitropolii datând din 1359. Mănăstirea este și necropolă regală, începând cu anul 1914, aici au fost înmormântați regii și regiunile României: Carol I și Elisabeta,

negocierilor care de fapt pornesc de la interesul comun de a avea forță de muncă calificată. La student-profesor, interesele trebuie să coincidă. Studentul trebuie să fie motivat să învețe, iar profesorul să fie interesat de rezultate-

Ferdinand și Maria, precum și Carol al II-lea (nu însă și Regina Elena, care este înmormântată la Lausanne, Elveția).

În timpul aflării noastre la Pitești am fost invitați de compania bucureșteană Valrom Industrie, specializată în producția de tubulatură și fittinguri din material plastic din România. Aici am vizitat o fabrică de conducte, laboratoare, săli de studii și... am primit multe cadouri.

Ne-am întors din România ca dintr-un basm. Acum că am reușit să mai decantăm din impresii, putem să spunem că vizitarea acestei părți a României este o experiență pe care chiar trebuia să o trăim. O amintire memorabilă, o experiență încărcată, o excelentă excursie, o explozie de culoare, trăiri, simțiri. Pozele nu pot surprinde decât o parte din minunățiile pe care le-am văzut și trăit.

Cu deosebit respect, ținem să-i mulțumim dlui Director general Apă Canal Pitești **Gelu Mujea**, dnei **Alina Otavă**, dlor **Mihai Burcuș**, **Mihail Săndulescu**, **Adrian Călinescu**, **Alexandru Negrescu** de la VALrom București pentru profesionalismul cu care ne-au tratat, considerăm că datorită activității pe care o desfășoară ne-au ajutat să ne extindem competențele.

Nu în ultimul rând dorim să-i mulțumim pe această cale în special conducătorului practicii, lector superior, prodecan F U A

Nataliei Ciobanu, decanul FUA **Sergiu Calos** și cadrelor didactice de la Catedra Ecotehnie, Management Ecologic și Ingineria Apelor, care ne-au organizat această practică și ne-au deschis fereastra spre noi orizonturi.

Studentii gr. IPA-091, a. IV, FUA

PRACTICA

Celebrul savant Albert Einstein, mai puțin cunoscut ca profesor universitar, afirma că informațiile nu sunt cunoștințe, unicul izvor al cunoștințelor fiind practica și experiența, că putem discuta la nesfârșit probleme și sarcini, dar vom căpăta doar înțelegerea teoretică a proceselor. Pentru a avea cunoștințe, trebuie să faci ceva concret, cu mâinile proprii.

Abilitățile profesionale se formează pe baza cunoștințelor teoretice, deprinderilor practice și experiența acumulată. Ultimele se capătă prin activități didactice practice, elaborarea de proiecte și teze, în laboratoarele universitare, la seminare, conferințe științifico-practice și, îndeosebi, la locuri de muncă concrete. Astfel, aceste activități depășesc 60% din durata totală de studii. Stagiile de practică sunt obligatorii. Durata și conținutul lor sunt reglementate. Studenții beneficiază de locuri de practică, de îndrumători de la universitate și întreprindere.

Valery Mock, profesoară din SUA, luând cunoștință de modul de organizare a practicii la noi, de convențiile și contractele încheiate cu agenții economici, caietele și rapoartele de practică ale studenților, a menționat că acesta este un model bun pentru universitățile americane!

Dar să nu ne îmbătăm cu apă rece. Angajatorii, dar și absolvenții ne recomandă să îmbunătățim aspectul practic al instruirii. Cât de eficiente sunt stagiile de practică? Cât de motivate sunt părțile implicate? De ce instrumente, resurse, metode avem nevoie pentru a stimula și favoriza reforma sistemului educațional?

Deseori se spune: nu avem suficiente locuri de practică, iar agenții economici refuză solicitările. Agenții economici nu pot fi obligați decât prin relații contractuale, formalizate în rezultatul

Calitatea instruirii practice a studenților

le studenților, care îl fac competitiv pe piața de muncă.

În realitate, agenții economici așteaptă de la sistemul educațional muncitori calificați – mai puțini tehnicieni (absolvenți ai colegiilor) și mult mai puțini ingineri, economiști cu studii de licență/masterat. Conform statisticilor, în 2011 numărul studenților în universități era de 104 mii; în colegii – 31 mii, în școli profesionale – 20 mii; absolvenți ai învățământului superior la 10000 locuitori – 78, ai învățământului mediu de specialitate și profesional secundar – 54. Aceleași proporții se înregistrează și în 2008, menținându-se și în 2012. În consecință, nu e de mirare că unii juriști, economiști, ingineri lucrează în calitate de șoferi, lăcătuși. Unii rămân șomeri, iar mulți dintre ei intenționează să emigreze.

Ne mândrim cu faptul că absolvenții noștri sunt competitivi pe piața muncii, lucrează conform specialității în Japonia, Germania și alte țări tehnologic dezvoltate. Unii dintre ei și-au făcut studiile prin contract, pe cont propriu sau din contul unor granturi străine. Iar alții au studiat pe baza bugetului de stat – cel mai auster buget din Europa! Consider că e firesc ca universitățile finanțate de la bugetul de stat să ofere și studii prin contract, care, de altfel, sunt destul de solicitate, dar și accesibile – 400-600 dolari anual. În străinătate studiile sunt de zeci, sute de ori mai scumpe! E și firesc că universitățile încearcă să obțină cât mai multe locuri de studii la buget, dar și la contract. Astfel, se soluționează o problemă socială importantă: obținerea studiilor superioare la un preț acceptabil. Astăzi raportul studenți-locuitori este de 300:10000, foarte apropiat de cel înregistrat în țările dezvoltate (Suedia – cca 400).

Așadar, angajatorii care nu duc lipsă de specialiști calificați, nu sunt motivați să contribuie cu locuri de practică. Ei au alte griji: profitul, rentabilitatea, supraviețuirea pe timp de criză.

Totodată, ei nu doresc dezavouarea fenomenelor de contabilitate dublă, salarii în pic, modalități frauduloase de câștigare a tendereilor. Formal, însă, agenții economici vor accepta să colaboreze – din respect față de profesori și universitate în care și-au făcut studiile.

La fel e și cu practica de diplomă. Anterior, scopul acestui stagiu era obținerea datelor pen-

Cursuri avansate în nano-bioinginerie

Pe 12 septembrie 2012, la Catedra de Microelectronică și Inginerie Biomedicală, a fost inaugurată ediția a II-a a cursurilor în domeniul nanotehnologiilor și ingineriei biomedicale.

Ion Tighineanu, director proiect MOLD-ERA PC7, vicepreședinte AȘM, a menționat posibilitățile enorme de care pot beneficia tinerii în urma frecventării acestor cursuri, în primul rând, audierea prelegerilor susținute de renumiți profesori, inclusiv de peste hotare. Pentru ca ei să conștientizeze profund gradul de dezvoltare a informației, dar și importanța acesteia pentru viitorul nostru, dl Tighineanu a remarcat că ceea ce a acumulat omenirea pe parcursul ultimilor 30 de ani echivalează cu volumul de informație ce s-a acumulat de-a lungul mileniilor.

Prezent la eveniment, acad. **Mircea Bologa** i-a asigurat pe cursanții de calea dreaptă pe care au ales-o, o cale a viitorului, cu mari perspective. În calitatea sa de redactor-șef al revistei „Электронная обработка материалов”, editată de Institutul de Fizică Aplicată al AȘM, acad. Bologa a exprimat și doleanța de a vedea cât mai curând rezultatele tinerilor cercetători pe paginile prestigioase publicații.

Cursurile, la care s-au înscris 32 de tineri, masteranzi și doctoranzi, vor dura până în aprilie 2013, cu un număr total de 250 de ore. Potrivit șefului Catedrei, prof. univ., dr. **Victor Șonțea**, director al Comitetului de organizare a cursurilor, absolvenții vor obține un certificat ce le va deschide posibilități de a activa în domeniile nanotehnologiilor și ingineriei biomedicale.

comunicații (RT), pentru care angajatorii (dar nu toți, deoarece lipsește mecanismul de stimulare) manifestă un interes deosebit: asigură locuri de practică, acordă (ce-i drept, cam rar!) sponsorizări pentru dotarea laboratoarelor cu echipamente moderne. Concursul-2012 la un loc la buget/zi: CIM – 2,6, RT – 1,8.

2. *Specialități tradiționale, orientate spre sectoare relativ stabile:* Urbanism și Arhitectură (UA), Cadastru, Geodezie și Construcții (CGC), Energetică (En), Inginerie și Management în Mecanică și Transport (IMMT) ș.a. Angajatorii oferă locuri de practică pentru a acoperi deficitul sezonier de muncitori. Studenții, de regulă, acceptă aceste munci, fiindcă mai fac un ban, chiar dacă programul practicii nu coincide întocmai. Concursul-2012 la UA – 2,6, CGC – 2,5, En – 2,0, IMMT – 1,9.

3. *Specialități pentru industrii în recesiune și/sau slab dezvoltate:* Industrie Ușoară, Construcția de Mașini etc. Angajatorii sunt slab motivați să ofere locuri de practică și să contribuie la renovarea bazei materiale a laboratoarelor. Concursul la aceste specialități este de aproximativ 1,0.

4. *Specialități „rentabile” pentru universități și prestigioase pentru studenți*, orientate spre un spectru larg de angajare, inclusiv spre infrastructura instituțională și de conducere: Științe economice, Drept etc. Studiile/cunoștințele în aceste domenii facilitează administrarea unei afaceri, formează baza unei cariere de succes, inclusiv în politică (vezi ce studii au cei mai puternici politicieni). Angajatorii sunt slab motivați să susțină instruirea practică – au de unde alege! Concursul la asemenea specialități este de 4-10 și mai multe cereri la un loc de studii.

Am putea oare să aducem oferta educațională în concordanță cu cererea? La specialitățile unde nu se acoperă locurile la buget după prima opțiune, se acoperă după opțiunea a doua sau a treia sau, mai rău, se anunță turul doi de admitere – de exemplu, la specialitățile pedagogice. Evident, unii candidați (mai slabi!), pentru a fi înmatriculați la studii bugetare, migrează spre aceste specialități și astfel locurile bugetare se acoperă, dar dezechilibrul dintre cerere și oferta educațională se menține. Vor perpetua și lacunele în instruirea practică legate de motivația slabă a unor studenți și angajatori. Urmează ca sistemul de admitere să contribuie plenar la atragerea celor mai buni tineri la specialitățile ce determină progresul tehnic, economic și social.

Am putea oare să aducem oferta educațională în concordanță cu cererea? La specialitățile unde nu se acoperă locurile la buget după prima opțiune, se acoperă după opțiunea a doua sau a treia sau, mai rău, se anunță turul doi de admitere – de exemplu, la specialitățile pedagogice. Evident, unii candidați (mai slabi!), pentru a fi înmatriculați la studii bugetare, migrează spre aceste specialități și astfel locurile bugetare se acoperă, dar dezechilibrul dintre cerere și oferta educațională se menține. Vor perpetua și lacunele în instruirea practică legate de motivația slabă a unor studenți și angajatori. Urmează ca sistemul de admitere să contribuie plenar la atragerea celor mai buni tineri la specialitățile ce determină progresul tehnic, economic și social.

Nicolae ȚURCANU, decanul FIEB, conf. dr.

Studentii în laboratoare

Studenți Facultății de Radioelectronică și Telecomunicații Serghei Ostroumov, a. IV, specialitatea „Sisteme optoelectronice” (SOE), și Alexandra Cosovschi, a. III, specialitatea „Inginerie și management în Telecomunicații” (IMTC), își consacră timpul liber cercetărilor în Laboratorul de Micro-Optoelectronică, deoarece au un interes deosebit față de diferite aplicații de optimizare a sistemelor optoelectronice.

Sub conducerea colaboratorilor științifici **Stanislav Vieru** și **Ștefan Balica**, cei doi studenți lucrează la asamblarea unui sistem pentru automatizarea măsurării a diferitelor caracteristici electro-optice ale emițătorilor și receptorilor pe bază de semiconductori. Lucrările se efectuează în cadrul Programului SCOPES. Utilizarea aparatului performant și a mediului de programare Labview permite automatizat colectarea unui număr masiv de date într-un timp scurt.

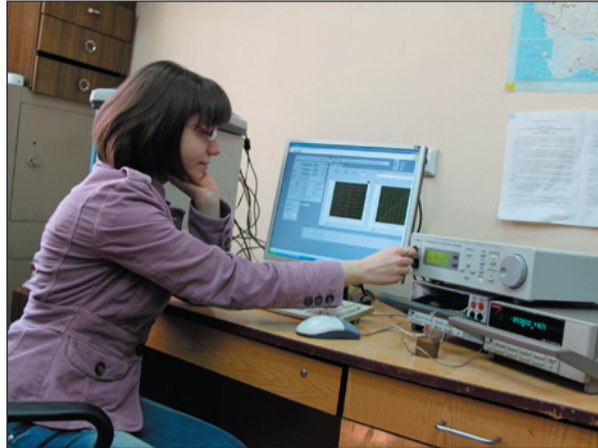
Particularitățile și avantajele sistemului elaborat sunt următoarele:

1) automatizarea măsurărilor. În Labview a fost elaborată o aplicație

Un sistem pentru automatizarea măsurărilor

care dirijează cu sistemul, colectează și prelucrează datele măsurate apoi le stochează în memorie. Acest avantaj reduce semnificativ timpul pentru analiza și formarea tabelor și a graficelor.

2) precizia înaltă a măsurărilor. Softul el-

borat, dar și echipamentul hardware permit conectarea în paralel a aparatelor de măsurare și dirijare din cadrul sistemului. Utilizatorul poate să comande datele de intrare și ieșire cu o precizie înaltă, datele inițiale și finale ale curentului, tensiunii, temperaturii și puterii. Pentru stabilizarea temperaturii cu o precizie de 0,01°C s-au utilizat radiatoare performante sub formă de bloc termic cu două trepte.

3) Configurația flexibilă a sistemului poate fi folosită pentru cercetare, dirijare, control, crearea tabelor și graficelor cu un număr optim de utilaje, detectoare și dispozitive specifice.

4) Stocarea datelor în memorie. Aplicația soft stochează datele în fișiere excel sau jpg cu marcare temporală pentru asigurarea nerepu-

dierii informațiilor electronice.

Studenții cercetează în acest domeniu mai bine de o jumătate de an. În prezent sistemul dat funcționează în regim de testare. Adaptarea și optimizarea softului este în derulare.

UTM – mediul economic SUSTINE MATERIAL endava FACULTATEA

Pe 2 octombrie 2012 la FCIM a avut loc inaugurarea oficială a Laboratorului științifico-didactic „Severin Rotaru”, echipat de firma de tehnologii informaționale ICS Endava SRL din Chișinău – sponsorul cursului Software Engineering. „Endava” a donat noului laborator al Catedrei „Calculatoare” 45 de desk-topuri și lap-topuri și a înzestrat cu table și mobilier didactic specific alte 5 laboratoare.

Luând cuvântul la solemnitatea de inaugurare a Laboratorului „Severin Rotaru” în fața studenților și profesorilor, dl **Vasile Nedelciuc**, chairman-director al filialei Endava-Chișinău, dr. ing. (de altfel, fost absolvent și cadru didactic al UTM), a subliniat că ajutorul tehnic-material acordat catedrei „Calculatoare” de la FCIM simbolizează ideea contemporană de integrare a UTM și mediului economic, în cazul dat a unei companii private în domeniul IT, precum este „Endava”. Echipamentul tehnic al noului laborator va da posibilitatea de a ridica simțitor calitatea procesului didactic, a lucrărilor practice și a cercetărilor științifice.

Pe parcursul ultimilor ani colaborarea între „Endava” și UTM

se află într-o ascensiune continuă, iar cca 40 la sută din colectivul ingineresc al firmei sunt absolvenți ai UTM, astfel că ambele fațete ale parteneriatului „universitate – mediu economic” devin tot mai compatibile. „Vă asigurăm și pe viitor de sprijinul nostru, deoarece interesele UTM – care pregătește cadre ingineresti și ale firmei – care angajează aceste cadre, se interpenetrează”, a mai spus dl Nedelciuc.

Dl **Valentin Amariei**, prorector UTM, conf., dr., a subliniat că această colaborare de mai mulți ani dintre „Endava” și FCIM este cel mai bun exemplu de parteneriat, acesta fiind astăzi soluția optimă pentru a ridica neabătut calitatea didactică în pregătirea tinerilor ingineri și de a asigura mediul economic cu ingineri de înaltă calificare.

„Endava” ajută la înzestrarea laboratoarelor FCIM cu tehnică performantă, organizează predarea unor cursuri cerute la moment pentru modificarea abilităților tinerilor ingineri, dictate de modernizarea neîncetată și rapidă a noilor tehnologii. „Endava” asigură și locuri pentru practica didactică a studenților și profesorilor, factor foarte necesar pentru ridicarea gradului de pregătire a inginerilor. Or, toate aceste aspecte asigură un trend bun în dezvoltarea parteneriatului „universitate-întreprinderi”.

Și dl **Ion Balmuș**, decanul FCIM, conf., dr., a

univ., dr. hab., a mulțumit firmei „Endava” pentru instituirea noului laborator ce poartă numele fostului profesor al UTM Severin Rotaru, fondatorul Catedrei „Calculatoare”, dar și pentru frumoasa colaborare cu această firmă, în contextul căreia se înscrie și cursul nou „Ingineria programării”, instituit de această firmă și predat de către specialiștii firmei și profesorii catedrei, precum și organizarea stagiilor de perfecționare a profesorilor la „Endava”, unde studiază noutățile de ultimă oră în domeniu, ceea ce menține nivelul modern în procesul didactic.

Dl **John Cotterell**, directorul executiv al filialei „Endava” de la Chișinău, prezenta la eveniment, a menționat că firma promovează o filozofie de deplină deschidere în vederea colaborării cu universitățile și e bucuros că la Chișinău lucrurile stau foarte bine în acest sens. „Endava” va sprijini și în continuare UTM cu echipamente tehnice performante pentru a moderniza pregătirea inginerilor. Managerul companiei britanice a mai spus că „Endava” se va dezvolta și în continuare în RM, așa că numărul locurilor de muncă bine plătite va crește.

Compania „Endava Group LTO” cu sediul la Londra, specializată în servicii și soluții IT, are cea mai rapidă expansiune din lume printre companiile IT, având deja filiale în: RM – la Chișinău (ICS Endava SRL), în România – București, Cluj-Napoca, Iași; în Marea Britanie – Londra, Oxford; în SUA – New York. Compania a atins în anul fiscal 2011-2012 o cifră de afaceri de 37 mil. euro.

accentuat ideea parteneriatului dintre UTM și „Endava”, iar noile laboratoare înzestrate cu echipamente moderne vor deveni concomitent și o bază de practică didactică.

Dl **Emilian Guțuleac**, șeful Catedrei „Calculatoare”, prof.

Conferință internațională

Recent la Chișinău a avut loc o Conferință științifică internațională cu participarea specialiștilor din Italia, România, Israel, Rusia, RM în subiectul unei inovații de accelerare a procesului de construcție a clădirilor într-un ritm nemaipomenit până acum. Ideea aparține profesorilor FCGC-UTM și specialiștilor Companiei de construcții „Snopiten”.

FCGC: UZINA MOBILĂ MULTIFUNCȚIONALĂ pentru edificarea construcțiilor monolite multietajate

Dl **Victor Toporeț**, decanul FCGC, conf., dr., moderatorul conferinței, a menționat că ideea construcției unei uzine care ar putea accelera fabricația blocurilor monolite cu multe etaje este foarte complexă, de aceea s-a considerat necesar de a asculta și aprecierile specialiștilor din diverse domenii: construcții de mașini, automatizări ale proceselor, tehnologii de betonare la construcții monolite, tehnologii informaționale, mecanică, studiul materialelor etc.

Dl **Nicolae Popescu**, specialist principal la Compania de construcții „Snopiten”, a prezentat inovația unei atare uzine mobile. Noțiunea de uzină presupune în procesul de fabricație munca manuală fie că lipsește cu desăvârșire, fie că este infimă sau că uzina funcționează în mod automat.

După cum s-a văzut din filmul demonstrat în cadrul conferinței, uzina dată, într-adevăr, funcționează în mod automat, iar procesul de producție are un ritm extrem de rapid. Cofrajele multifuncționale de forma unor module foarte originale, grinzile și planșeele construcției se aranjează în locurile convenite în mod automat. Betonul se ridică, se toarnă și se presează în pereți, iar armătura se leagă după cum o cer rigorile și condițiile de asemenea în mod automat, lăsându-se spațiile necesare pentru montarea ferestrelor și ușilor. După ce se termină în felul acesta un etaj, mecanismele ridică în mod automat cofrajele la etajul următor, unde operațiile de așezare a grinzilor, planșeele, ridicarea/turnarea/presarea betonului se repetă de asemenea în mod automat. Etaj după etaj blocul se înalță rapid, iar în timpul întreruperilor necesare se lucrează în flux, după aceleași principii, la blocul următor. Astfel, se obține o productivitate uluitoare în construcția de locuințe – o problemă socială extrem de stringentă la ora actuală.

În context s-au adus și cifre concrete: după metoda respectivă se pot construi 5 mii de apartamente anual.

Specialiștii prezenți la eveniment au aprecia excepționala inovație în construcția monolitică, exprimând idei colaterale pentru acest proiect principal. Printre ideile punctate vom menționa vacuumarea betonului, aceasta fiind o soluție extraordinară de extragere a apei din beton pentru a accelera procesul de prizare a acestuia în procesul de construcție. E o idee deloc simplă, dacă e să ne gândim că se lucrează cu o masă enormă de beton, implicând și anumite modificări tehnologice.

Reprezentantul AGEPI a menționat că inovația care a constituit subiectul conferinței este într-adevăr una de excepție, este recunoscută deja în străinătate și înregistrată ca atare.

Participanții la conferință au fost unanimi în propunerea ca această idee inovativă, extrem de serioasă și foarte necesară în domeniul construcțiilor, să ajungă în atenția Guvernului RM, care să-și asume asigurarea financiară, declarând ideea dată ca proiect de stat.

Al VII-lea Simpozion Internațional „Cucuteni 5000 Redivivus. Științe exacte și mai puțin exacte”

Continuare din pag. 1

Luând cuvântul la tribuna simpozionului, acad. **Gh. Duca** a menționat că pe aceste meleaguri a existat o civilizație străveche, mult înainte de civilizația Mesopotamiei și a Greciei Antice. Președintele AȘM a elogiat aportul UTM în descoperirea și valorificarea trecutului nostru îndepărtat, împreună cu cercetătorii, cadrele didactice de la universitățile din Iași, Bacău, Suceava, Cluj-Napoca, Brașov, Târgul Jiu, Sibiu, Craiova, dar și USM, ASEM, USP „Ion Creangă” din Chișinău, alte universități, muzee, organizații culturale de pe ambele maluri ale Prutului și din țări străine, conferind un efect educativ patriotic înalt pentru studențime prin realizarea anuală a acestui simpozion.

Ministrul **Anatol Șalaru** s-a arătat impresionat de pavoazarea sălii de festivități a UTM cu numeroase drapele istorice ale Moldovei, începând încă de la anii de domnie a lui Ștefan cel Mare. În sală au fost expuse zeci de mostre de unelte și armament istoric, oglindind evoluția civilizației umane Cucuteni din epoca Neoliticului – topoare, cuțite din cremene cioplite, apoi rând pe rând din epocile următoare cu unelte din bronz și fier: topoare, sulje, lănci, halebarde etc.

Colecționarul acestei bogății muzeal-istorice, **Petru Costin**, istoric din RM, a expus și potcoave de cai. Prin aceste piese el a reușit să dea diferite descrieri privind cii dintr-o epocă sau alta, care reprezentau forța de luptă a strămoșilor noștri împotriva năvălitorilor. În sală au fost expuse doar un număr redus de potcoave din cele peste 10 mii adunate de colecționar în muzeul său.

Cazul privind colecția muzeală expus de ministrul Șalaru a scutit discuții ce au rezultat cu formularea în recomandările finale ale Simpozionului a unei cereri față de Guvernul RM: de a oferi un spațiu pentru deschiderea unui muzeu de vestigii istorice, care la ziua de azi, fiind colectate de un entuziast singular, se păstrează într-un spațiu temporar la unul din posturile vamale ale RM.

Rectorul clujean **Radu Munteanu** a dat o apreciere înaltă ediției curente a simpozionului, la fel ca și celor precedente la care a avut posibilitatea să ia parte, exprimându-și admirația și pentru impresionanta colecție de vestigii istorice: o asemenea colecție de artefacte (11-12 mii de potcoave) dintr-o perioadă de peste 500 de ani nu există nicăieri în lume! D-sa consideră oportunitate să ne gândim la construcția unei case-muzeu care să fie paradisiacă pe dinafară cu aceste potcoave istorice și, astfel, pe lângă toate semnificațiile ce le incumbă un asemenea muzeu, am avea și un extraordinar punct de atracție turistică.

Deși este de formare inginerescă, prof. Radu Munteanu are și o înclinație persistentă spre reflecții filozofice. Și de data aceasta ne-a flatat cu un discurs cu un profund substrat umanistico-educativ: cele mai importante 5 cuvinte sunt: *Sunt foarte mândru de voi*; cele mai importante 4 cuvinte sunt: *Care este părerea Dumneavoastră?*; cele mai importante 3 cuvinte sunt: *Dacă sunteți amabili*; cele mai importante 2 cuvinte sunt: *Vă mulțumesc!*; cel mai important un singur cuvânt este: *Noi*; cel mai puțin important cuvânt este: *eu*.

O referire la vestigiile istorice etalate în sală

a făcut și rectorul sucevean **Adrian Graur**: – Trebuie să aducem aceste valori istorice în stare de funcțiune, să fie recunoscute ca atare, atunci noi vom trăi în alte standarde, mai apropiați de naștrile civilizate ale lumii.

Într-o eufuziune lirică, **Ion Paraschivoiu** a curcit asistența, afirmând că se simte în Moldova

proveniența noastră istorică autentică, a subliniat în discursul său **Alexandru Moșanu**. D-sa a elogiat UTM pentru asemenea simpozioane care largesc orizontul educativ al studenților și profesorilor de profiluri tehnice.

Di **Ștefan Grigoraș** s-a oprit cu predilecție asupra istoriei colaborării dintre UTM și UT „Gh. Asachi” din Iași. Începutul a fost pus încă în 1970, dar după 1990 colaborarea s-a intensificat simțitor pe mai multe planuri științifice, dar și de suflet, datorită inițiativei în acest sens a rectorului de atunci al UT ieșene, dl Mihai Gaftanu. În context, dl Grigoraș a înmănat rectorului UTM „Placheta jubiliară” dedicată celei de-a 200-a aniversări a învățământului tehnic pe meleaguri ieșene.

Di **Lorin Cantemir**, părintele spiritual al simpozionului „Cucuteni 5000 Redivivus. Științe exacte și mai puțin exacte”, a reiterat că acum șapte ani, în 2006, D-sa împreună cu alți câțiva profesori de la UT din Iași și UTM s-au gândit ca pe lângă colaborarea în sfera pur didactico-științifică să se găsească și o platformă mai largă de ordin istoric-cultural. D-sa a propus tema „Cucuteni”. Descoperirile de lângă satul Cucuteni din apropierea Iașilor demonstrează că oamenii de acum 5000 de ani aveau niște calități intelectuale și artistice extraordinare, or asta trebuie să ne intereseze, pentru că suntem purtătorii aceiași

„acasă”, deși trăiește de 36 de ani în Canada, iar acest sentiment i-a fost trezit cu putere nouă de simpozionul dat, acesta demonstrând valoarea de neprețuit a strămoșilor noștri care au zidit peste veacuri un popor din care ne-am născut și noi, cei de azi – poporul român.

Acad. **Valeriu Canțer** a subliniat largirea tematicii cercetărilor de la un simpozion la altul, acum, pe lângă subiectul propriu-zis al civilizației Cucuteni-Tripolie, dezbaterile științifice cuprind și aspecte de lingvistică, istorie a diferitelor perioade de timp, inginerie, matematică etc. – toate demonstrând geniul larg al poporului român într-o puternică dezvoltare europeană. În cadrul Programului 7 lansat de UE privind cercetările științifice s-ar putea gândi asupra unui proiect cu participarea cercetătorilor din România, RM, altor țări din Europa pentru a investiga mai larg tematica „Cucuteni” – leagănul civilizației noastre, dar și a bătrânului continent în toată integritatea sa.

Civilizația Cucuteni demonstrează trecutul nostru măreț, care ne înalță prezentul cu o proiecție istorică frumoasă spre viitor. Suntem un popor care are o istorie mare, or acest fapt tocmai că ne asigură un loc demn între popoarele civilizate din lume, a menționat în discursul său **Nicolae Dabija**. UTM devine un exemplu magnific privityor la dezvoltarea culturii noastre prin această inițiativă de a institui salba simpozionelor „Cucuteni”, care se afișează în fiecare an ca o manifestare cu multiple semnificații în ceea ce numim educația intelectuală și patriotică a tineretului și, mai larg, a poporului nostru. UTM este o instituție didactică de caracter ingineresc, dar prin exemplul organizării simpozionelor „Cucuteni” se pare că la UTM poate fi deschisă și o specialitate gen „Istoria civilizației Cucuteni”...

Cercetările din ultimii ani în subiectul civilizației Cucuteni demonstrează că noi, poporul român, ne aflăm într-un spațiu istoric care se numește „al nostru” natural, și care este, prin continuitate strămoșească, spațiu european. Multe lucruri în această temă se falsifică de către unii care vor să ne tragă în alt spațiu, al Asiei, or cercetările de la Cucuteni ne ajută să conștientizăm

gene cucuteniene și deci în fiecare dintre noi să-lăsluiesc asemenea calități.

Vreau să vă spun că după anumite date biologice în fiecare creier uman sunt 16 miliarde de celule și fiecare dintre ele face câte 200 de mii de conexiuni. Este o cifră uriașă, care arată capacitățile intelectuale umane. Pe baza unor asemenea date se pot face foarte multe reflecții și concluzii privind dezvoltarea intelectuală a omului din perioada cucuteniană și până la noi, cei de azi. „Cucuteni” trebuie să devină o sărbătoare a recunoașterii calităților moșilor și strămoșilor noștri, care ne-au lăsat niște lucruri minunate, iar școlul nostru e să le punem în valoare și să le conștientizăm. Trebuie să știm de unde ne tragem și ai cui suntem, a menționat dl Cantemir.

Cu două săptămâni înaintea simpozionului, dl **Vasile Puiu** a participat la Căușeni la sărbătoarea „Limba noastră cea română”. Sub impresia evenimentului, D-sa a scris o poezie pe care a dat-o citirii la simpozion: „Limba română – sfânt legământ”.

de promovare a marilor valori de libertate, democrație, justiție, solidaritate și de aliniere la standardele UE. Ea este membră a spațiului universitar european, are convenții și colaborări cu o serie de universități europene, are legături susținute cu universitățile de tehnologie și cu alte universități din România cu profil tehnic afirmat. UTM este un portdrapel și un antemergător al reunificării spațiului cultural românesc și al evoluției europene a RM. „Cucuteni 5000 Redivivus” caracterizează perfect UTM; el este o elocventă materializare a viziunii și acțiunii acesteia. Succesul lui este simbolic și purtător de speranță pentru Moldova, pământ românesc.

Alexandru HERLEA,
președinte al Casei Române din Paris

Evocarea civilizației multimilenare a Cucutenilor într-o manifestare academică de înaltă ținută este binevenită cu atât mai mult cu cât aceasta acoperă o zonă vastă din Moldova, Transilvania, Muntenia, Ucraina de azi. Dincolo de vestigiile arheologice cu o varietate uimitoare de utilizări, forme și culori, este de reținut tehnica prelucrării și arderii lutului, astfel că vasele găsite au putut fi

Prof. dr. ing. **Alexandru Herlea**, președintele Casei Române din Paris, și prof. dr. ing. **Peter Lorenz**, UT din Saarbrücken, Germania, nu au avut posibilitatea să participe la simpozion, dar au transmis câte un mesaj de salut, citite de către Radu Munteanu și, respectiv, Ștefan Grigoraș.

Di **Ion Sandu** a transmis salutul cordial de la numele Universității „A. I. Cuza” din Iași, care recent a marcat un jubileu semnificativ – 150 de ani de învățământ modern la Iași. Cu această ocazie, Universitatea a instituit un muzeu cu două secții: *didactică*, ilustrând evoluția învățământului, și *Cucuteni*, unde dl Sandu a fondat o platformă interdisciplinară de investigații arheologice „Arheoinvest”. Platforma are legături științifice cu Vaticanul, unde a transmis o serie valoroasă de artefacte „Cucuteni” pentru a demonstra spațiul cultural dintr-o zonă importantă a Europei, care de fapt a apărut de-a lungul istoriei de multe vitregii.

Di **Petru Costin** a făcut o succintă narațiune a muzeului său „particular” – truda lui de zeci de ani. Relicvele adunate ne povestesc în limbaj istoric cum a evoluat neamul nostru din cele mai străvechi epoci până în zilele noastre. E o operă de unicat, înscrisă și în Cartea Recordurilor Guinness. Nicăieri în lume nu există caz ca un singur om să fi putut să creeze un muzeu autentic. Unele exponate muzeale, în special drapele moldovenești din diferite timpuri, au fost expuse în Marea Britanie, Ungaria, România, trezind admirația și interesul științific al vizitatorilor.

Sala de festivități a UTM împodobită cu drapelurile istorice ale Moldovei, mostre ale armelor istorice de luptă și alte exponate, astfel că lucrările simpozionului purtau parcă în ele aerul vremurilor demult apuse, pline de eroism strămoșesc, reînviat, renăscute, „redivivus”-ate cu ocazia acestui eveniment.

Apropiu, semnificației cuvântului „Redivivus” din denumirea simpozionului s-ar traduce ca încercarea de a reinvia, simbolic, epoca cucuteniană. În cazul Cucuteni, descoperirile arheologice privind prezența acum 5000 sau 6000, chiar 7000 de ani a unei civilizații umane au avut loc în 1884. Peste 5 ani, în 1889, antichitățile de la Cucuteni intră în circuitul științific internațional, rezultatele primelor cercetări științifice efectuate de savanții români **N. Beldiceanu**, **D. Butculescu**, **Gr. Butureanu** fiind prezentate la al X-lea Congres Internațional de Antropologie și Arheologie de la Paris. Descoperirile de la Cucuteni suscită și interesul profesorului german **Hubert Schmidt**, care a întreprins săpături arheologice sistematice în 1909 și 1918, publicând în 1932 monografia „Cucuteni in der oberen Moldau, Rumänien”. După care însă Cucutenii intră într-o perioadă „a tăcerii”. Și iată acum, după cca 80 de ani, subiectul „Cucuteni” reinvie (de aici și „Redivivus”), reîntră în atenția arheologilor, istoricilor, oamenilor de „științe exacte și mai puțin exacte”, inclusiv a celor de la universitățile tehnice-surori: UTM, UT „Gh. Asachi” Iași, Universitatea „V. Alecsandri” Bacău organizează anual Simpoziunile Internaționale „Cucuteni 5000 Redivivus. Științe exacte și mai puțin exacte”. Edițiile 1, 2, 3, 5 și 7 s-au desfășurat la UTM, iar 4 și 6 – la UT „Gh. Asachi” din Iași și Universitatea „V. Alecsandri” din Bacău, toate imprimând o urmă educativ-culturală adâncă în conștiința noastră.

conservate în sol vreme de 3 milenii fără să li se altereze consistența și coloritul.

Civilizația lutului, a lemnului și a pietrei are o semnificație aparte pentru poporul român. Nimeni și nimic nu a putut să o anuleze. Faptul că începutul acestei civilizații poartă același nume cu al com. Cucuteni din jud. Iași e o întâmplare, meritul inovației tehnologice fiind al oamenilor care la finele mileniului IV și începutul celui de-al V-lea al erei precreștine au durat așezări temeinice pe terase și dealuri, în preajma surselor de apă și au construit case rezistente, au durat apoi un rost alcătuit din elemente clare din civilizația agrară, completată cu o latură utilitară, aceea a prelucrării lutului în cuptoare eficiente și rezistente ca relicve arheologice până în contemporaneitate.

Faptul că UTM s-a gândit să celebreze un moment de cotitură în tehnologia prelucrării materialelor primare e cu atât mai semnificativ cu cât în laboratoarele și amfiteatrele acestei citadele academice se pregătesc specialiști în tehnologii ultraperformante.

Mariana TRANDAFIR,
conf. univ.,
prorector al Universității „Danubius” Galați

ACCENTENTE

După podul de flori, care a fost dus de apă, fiind o acțiune mai mult romantică decât pragmatică, trebuia să urmeze ceva spiritual care să reunească intelectualii de bun simț din Chișinău și România, în întâlniri anuale. Trebuia un pretext pentru a da substanță acestei idei și Lorin Cantemir de la Iași a venit cu propunerea de a sărbători cultura Cucuteni, așa am ales tema pentru simpozion. Ideea de Cucuteni îi va uni pe intelectualii de pe cele două maluri într-o întâlnire deschisă dialogului dintre științele exacte și mai puțin exacte.

Vasile PUIU,
prof. univ., dr. ing., Universitatea
„V. Alecsandri”, Bacău

„CUCUTENI 5000 REDIVIVUS” este o manifestare importantă în eforturile pe care poporul ro-

mân, a cărei cultură este parte integrantă a culturii europene, le face pe calea revenirii definitive în Europa. Abordarea holistică, care transgresează frontierele dintre discipline, caracterizează spiritul în care este conceput acest simpozion: științe exacte și mai puțin exacte. Faptul că o astfel de abordare este lansată de UTM, unul din principalii inițiatori și pivot al simpozionului, este revelator pentru viziunea pe care universitatea o are privind întreaga ei activitate și strategie de cercetare și formare. Depășind limitele strict tehnico-științifice, ea se situează pe o poziție modernă, europeană, în care inginerul, omul de știință nu este numai un executant sau un cercetător în turul lui de fildeș, ci și o persoană implicată în viața cetății, înțelegând legătura strânsă și influențele reciproce între lumea tehnico-științifică și cea economică, socială, politică.

Nu întâmplător UTM este angajată activ în eforturile de depășire a trecutului totalitar, de afirmare a identității naționale și culturale românești,

Cuvânt despre coleg

Astăzi la UTM, precum se știe, funcționează un Centru Universitar de Formare Continuă – o structură didactică extrem de necesară pentru ca specialiștii din diferite ramuri ale economiei naționale, inclusiv din sectorul învățământului tehnic-ingineresc, să poată să-și perfecționeze cunoștințele profesionale, care în ritmul foarte rapid al schimbărilor tehnico-tehnologice necesită a fi perfecționate la anumite perioade de timp, sau să-și formeze o specialitate nouă, date fiind diferite interese sau împrejurări economice. Atunci când ne gândim la sutele de oameni cu asemenea necesități vitale de formare profesională, ne dăm seama cât de mult cântărește pe plan social această structură de învățământ care putea și trebuia să apară doar într-un mediu didactic înalt, precum este UTM.

GÂNDIRE ANTICIPATIVĂ ȘI VOINȚĂ DE A REALIZA

Centrul Universitar de Formare Continuă al UTM a apărut încă în 1994. Iar unul dintre întemeietorii/ctororii săi a fost dna **Tatiana Proca**. Anume D-sa împreună cu prorectorul UTM, dl **Valentin Amariei**, au fost oamenii care au manifestat o gândire anticipativă, peste creasta anilor și multă voință, realizând această idee la modul concret. Sunt 18 ani de atunci, pe parcursul cărora zeci, sute de specialiști de la UTM vin la perfecționare sau obținerea unei noi profesii: business și administrare (2280 ore, durata de studii – 2 ani și 6 luni); contabilitate (2190 ore, 2 ani și 6 luni); ingineria sistemelor de alimentare cu gaze, combustibili naturali (1810 ore, 12 luni); design de bază (336 ore); design interior (48 ore); electrogazosudor (72 ore); nano-bio-inginerie (250 ore) etc.

Vom cita câteva exemple și din compartimentul formării continue a cadrelor didactice din școli profesionale și colegii sau chiar din cadrul UTM: psihopedagogia învățământului profesional-tehnic (72 ore); perfecționarea cadrelor didactice din școlile profesionale și colegii în specialitate (72 ore); formarea formatorilor – cadre didactice ale UTM (90-450 ore) etc.

Panorama cursurilor oferite de acest Centru Universitar de Formare Continuă, cu diferite specialități și diferite durate de timp, este foarte cuprinzătoare, încât pare că pe lângă linia didactică a UTM trece magistral încă una – linia didactică de perfecționare a specialiștilor din economia națională a RM.

Buna desfășurare a activității acestei importante subdiviziuni didactice a UTM cere o muncă permanentă de comunicare, explicații, convingere, organizare. O atare muncă depune zi de zi dna **Tatiana Proca** de-a lungul tuturor celor 18 ani de funcționare a Centrului.

În calitatea sa de șef al secției de Formare Continuă a specialiștilor din economia națio-

nală, dna Tatiana Proca descoperă în sine un șir lung-prelung de competențe și aptitudini profesionale și personale. Comunică lejer, în profunzime cu oricine trece pragul Centrului, indiferent de scara socială a interlocutorului, fapt ce impoartă enorm când munca trebuie să fie conectată la diferite decanate, catedre, alte subdiviziuni universitare, pentru a determina necesitățile și posibilitățile programării unor anumite cursuri de perfecționare pentru cutare sau cutare specialiști din mediul economic.

O comunicare largă se cere și cu specialiștii din mediul economic care ar putea și ar trebui să vină la perfecționare. Mediul economic conține numeroase profiluri, deci trebuie să găsești argumentele specifice pentru a fi bine înțeles de specialiștii care vor accepta/conștientiza necesitatea perfecționării, aceasta aducându-i un folos real atât persoanei în cauză, cât și întreprinderii pe care aceasta o reprezintă, care trebuie să țină piept progresului tehnologic modern.

De asemenea, este nevoie și de cunoașterea la perfecție a legislației în vigoare în domeniul educației, pentru a planifica just tot ce ține de organizarea noilor serii de cursuri.

Este nevoie și de o clarviziune generală într-o asemenea sferă socialmente foarte importantă, precum este progresul neabătut al perfecționării specialiștilor, de care depinde direct și progresul economic al țării și bunăstarea oamenilor.

Toate aceste calități, cunoștințe, abilități, competențe se însumează în viața profesională a dnei **Tatiana Proca** – o doamnă a cărei modestie te impresionează de îndată ce o cunoști, o doamnă care acumulează energii creative pentru a dirija cu eficiență vădită un asemenea sector extrem de necesar pentru societatea noastră – perfecționarea continuă a specialiștilor din diferite sfere economice.

IURIE EFTIMESCU – NOUL DIRECTOR AL ORĂȘELULUI STUDENȚESC AL UTM

În ședința Consiliului de Administrație din 1 octombrie 2012 a fost anunțată numirea în funcție a noului director al orașelului studențesc al UTM – **Iurie Eftimescu**.

Absolvent al Colegiului de Transporturi din Chișinău și al Facultății de Istorie a USM, timp de 16 ani (din 1996) a exercitat funcția de administrator al căminelor studențești ale USM. Această

vastă experiență de muncă în lumea studențească constituie o bază pedagogică serioasă, pe care D-sa intenționează să o valorifice în continuare în noul său post la UTM.

Considerăm că înțelepciunea pe care a acumulat-o de-a lungul anilor în mediul studențesc îl va îndruma să diriguiească cu chibzuință tinerețea, vâltoarea și dinamismul tinerilor pe care îi va avea de acum încolo sub pavăza sa.

Îi dorim mult succes în această muncă nobile și foarte responsabilă!

Aniversări Aurel Marinciuc –

Unul dintre fondatorii Institutului Politehnic din Chișinău în 1964, azi UTM, dl **Aurel Marinciuc**, conferențiar universitar, doctor în științe fizico-matematice, a rotunjit venerabila vârstă de 80 de ani.

În ședința Senatului UTM din 25 septembrie 2012, într-o atmosferă festivă, jubiliarului i-a fost înmănată prima medalie de aur, fabricată deja, cu ocazia celei de-a 50 aniversări a Universității tehnice a Moldovei, eveniment care se va produce în octombrie 2014.

Înmănându-i medalia, acad. Ion Bostan, rectorul UTM, a menționat deosebitele merite ale jubiliarului la formarea și dezvoltarea primei Școli superioare ingineresti pe meleagul basarabean – Institutul Politehnic din Chișinău, azi Universitatea Tehnică a Moldovei – instituție de prestigiu internațional.

Senatul l-a felicitat pe prof. Aurel Marinciuc cu ocazia gloriosului jubileu, urându-i multă sănătate și noi puteri în munca sa nobilă pe care o continuă la catedră și la scrierea volumului II al Istoriei UTM. Din partea Senatului UTM jubiliarului i s-a înmănat și o Diplomă, al cărei conținut îl publicăm integral:

Domnule Aurel Marinciuc, astăzi lăsați în urmă opt decenii prin care ați trecut, alături de cei care vă înconjoară cu toată dragostea și stima, cu multe împliniri, în plan familial, profesional și social. Ați parcurs acest drum cu fruntea sus, cu demnitate, afirmându-vă din plin pe tărâmul administrativ, pedagogic și științific, numai și numai prin truda D-voastră. Pe tărâmul administrativ este cunoscut și apreciat aportul imens la organizarea și dezvoltarea Universității Tehnice a Moldovei, fiind primul decan al Facultății de Mecanică, apoi a Facultății

de Electrofizică, fondator și primul șef al Catedrei Mecanica Teoretică. Prin activitatea îndelungată de conferențiar și conducător al Catedrei MT ați contribuit considerabil la dezvoltarea catedrei, la asigurarea procesului de învățământ cu cadre didactice de înaltă calificare. Pe tărâmul pedagogic ați contribuit și contribuiți în continuare cu mult succes la pregătirea tinerilor specialiști pentru economia națională, la școlirea generațiilor în creștere și la integrarea lor în peisajul social-politic basarabean, spre binele locului la care ținem cu toții. Suntem convingeți că discipolii pe care-i creșteți și educați cu grija de dascăl astăzi vă reprezintă și vă vor reprezenta în viitor, în cel mai onorific mod, ca buni specialiști, cu o educație aleasă și cultură vastă.

Pe parcursul anilor v-ați manifestat ca o Personalitate cu calități deosebite de bun gospodar, ingenios, grijuliu față de cei care vă înconjoară, inițiator al diverselor activități organizatorice, didactice, științifice și educaționale. Colectivul Universității Tehnice a Moldovei se mândrește cu succesele obținute de Dumneavoastră.

Primiți, stimate Coleg, cordialele noastre felicitări și urări de bine, de prosperitate și fericire. Să aveți parte de multă căldură în suflet și în casă, bucurie în inimă și multă sănătate și putere de muncă. La mulți ani!

Președintele Senatului Universității Tehnice a Moldovei, Rector, Academician Ion Bostan

Vasile Marina – 65

Prof. univ., dr. hab. **Vasile Marina**, rector al Academiei de Administrare Publică pe lângă Președintele RM, pe 22 octombrie a marcat **65 de ani** din ziua nașterii și **40 de ani** de activitate științifico-organizatorică.

În cadrul evenimentului omagial, prim-vicepreședintele AȘM, acad. Teodor Furdui, adresând un mesaj de felicitare în numele AȘM, a comunității științifice, a menționat: „Prof. Vasile Marina este o personalitate polivalentă, care se bucură de un respect deosebit în comunitatea științifică atât pe plan național, cât și internațional”.

Creionarea portretului aniversarului a continuat cu menționarea funcțiilor de președinte al Consiliului Consultativ de Expertiză al AȘM și, în special, cea de rector al Academiei de Administrare Publică pe lângă Președintele RM, unde s-a manifestat și „ca manager contemporan, fapt ce mărturisește despre democratizarea activității acestei instituții naționale”. Pentru contribuție substanțială la dezvoltarea științei și pregătirii cadrelor naționale, dar și cu ocazia aniversării, prof. Vasile Marina i-a fost conferită **Medalia „Dimitrie Cantemir”** – cea mai înaltă distincție a AȘM.

La manifestarea aniversară a fost prezent viceprim-ministru Mihai Moldovanu care i-a dorit multă sănătate, bunăstare, forțe inepuizabile, inspirație, iar pentru merite deosebite, prof. Vasile Marina a fost distins cu **Diploma de gr. I a Guvernului**.

Acad. Ion Bostan, rectorul UTM, a apreciat înalt calitățile omagiatului, coleg de studenție, evidențiind talentul și măiestria pedagogică, principialitatea, iscusința de promovare a conceptelor profesionale și didactico-științifice, devotamentul față de țară, învățământul superior

și știință autohtonă, deosebitele calități manageriale demonstrate pe parcursul anilor.

Sărbătoritul a ținut un discurs științific cu un generic sugestiv „Știința modernă și societatea”. În prezentarea ce vizează domeniul său de activitate, profesorul s-a referit la mecanica materialelor cu defecte de structură, posibilitățile extinderii legităților din sfera materialelor asupra realităților societății contemporane, probleme care intervin în procesul cunoașterii, pe tot parcursul discursului făcând uz de idei și tratamente filozofice.

S-A DESCHIS SALINA UNIVERSITARĂ!

Din luna mai 2012 și-a început activitatea Salina amplasată în Preventoriul universitar de la etajul 1 al căminului studențesc nr. 13 (str. Studenților, 3/1). Grație eforturilor depuse de Administrația UTM și Comitetul sindical, acest edificiu medical mult așteptat și-a primit deja primii pacienți.

Cadrele didactice care în procesul de instruire își forțează intens organele respiratorii vor găsi aici un bun remediu pentru recuperare și relaxare.

Salina oferă proceduri speleoterapeutice, care constau în inhalarea aerului benefic, foarte util în cazul afecțiunilor căilor respiratorii (bronșită, pneumonie), dermatitelor, având și un efect antistres. De asemenea, în incinta salinei se vor acorda și servicii de fitoterapie.

Curele de salinoterapie de două săptămâni pe an întăresc sistemul imunitar, tratează alergiile la polen sau praf.

Pentru reușita tratamentului cu aerosoli salini este necesară consultarea și recomandarea medicului terapeut!

Expunerea la aerul salin este indicată în următoarele afecțiuni:

pentru adulți: astm bronșic, cataracta cronică a tractului inferior și superior al aparatului respirator, emfisema plămânilor, silicoză.

pentru copii: boli cronice ale tractului inferior și superior al aparatului respirator, astm infantil, cataracta cronică sau acută a urechii mijlocii.

Curele cu aer salin sunt **contraindicate** femeilor însărcinate și persoanelor care au suferit infarctul miocardic. Sunt limitate și în cazul persoanelor care suferă de hipertensiune, tuberculoză pulmonară, epilepsie, hipertensiune gravă, angină pectorală, cancer pulmonar, micoze pulmonare.

Salina universitară oferă servicii colaboratorilor UTM și membrilor familiilor acestora, studenților, dar și persoanelor străine.

Printr-o decizie a Comitetului sindical, membrii de sindicat vor beneficia de o reducere de 50% a costului unei proceduri (15 lei) – costul total constituind 30 de lei.

Pe parcursul unui an calendaristic membrii de sindicat pot profita de o cură de tratament din 10 proceduri consecutive. Copiii colaboratorilor până la vârsta de școlarizare achită o taxă de 5 lei. Înainte de a urma procedurile în Salină, colaboratorii UTM vor primi o îndreptare (forma stabilită de Comitetul sindical) eliberată de către președintele Biroului Sindical al subdiviziunii universitare respective.

Studenților li se acordă servicii la prezentarea biletului de student.

Pacienții vor beneficia de consultația medicului fizioterapeut și vor fi deserviți de asistenți medicali calificați. Procedurile pot fi programate în prealabil, în prima sau a doua jumătate a zilei, la solicitarea pacienților. Durata unei proceduri este de 45 min.

Tel. de contact:

022-31-91-39, 022-23-54-11, 079933178.

Ion POCAZNOI,

conf.dr., președintele Comitetului sindical

Atenție! Concurs!

BURSE DE MERIT-2012

Centrul de Informații Universitare (CIU) anunță Concursul **Burse de Merit-2012** pentru cei mai buni studenți ai țării, organizat sub egida **Consiliului Rectorilor din RM**, cu suportul financiar al **BC Moldova Agroindbank SA** și **Companiei Orange Moldova**.

Programul oferă în bază de concurs 50 de burse anuale a câte 12000 MDL, după cum urmează:

• până la **35** de burse – pentru studenții de la ultimul an de studii (ciclul licență);

• până la **15** burse – pentru studenții masteranzi de la primul an de studii (ciclul masterat).

Criterii de eligibilitate:

La concurs pot participa studenții uneia din instituțiile de învățământ universitar din RM, cetățeni și rezidenți ai RM, cu vârsta limită de 30 de ani, de la ultimul an de studii (frecvență la zi, ciclul licență, anul absolvirii 2013), inclusiv masteranzi de la primul an de studii (frecvență la zi, care își continuă studiile de masterat imediat după absolvirea ciclului licență), de la toate specialitățile, având media notelor pentru toți anii de studii nu mai mică de 9 – științe social-umane, 8,5 – științe exacte, tehnice, medico-biologice, 8 – studenți cu dizabilități și/sau orfani.

Nu sunt eligibili studenții care:

• au beneficiat/beneficiază de alte burse pentru anul calendaristic 2012 decât cele oferite de instituțiile de învățământ universitar;

• au beneficiat de Burse de Merit, ediția 2011.

Participanții la concurs vor prezenta într-un plic transparent (folie), A4, formularul de înscriere (ridicată la sediul CIU sau accesat de pe www.eac.md, declarația pe proprie răspundere (completată la sediul CIU), inclusiv:

• Curriculum Vitae;

• **Certificat** ce confirmă înmatricularea în ultimul an de studii (studenți) și în primul an de studii (masteranzi);

• **Certificat academic** (studenți) vizat de decanatul facultății, cu indicarea notei medii pentru fiecare semestru, pentru toți anii de studii compleți și nota medie generală pentru întreaga perioadă de studii;

• **Diploma de licență**, inclusiv **suplimentul la diplomă** (masteranzi) în original și copii xerox;

• **O scrisoare de recomandare** din partea unui cadru didactic care cunoaște activitatea studentului, semnată și autentificată de serviciul personal/decanat/catedra facultății;

• **Diplome/certIFICATE** ce confirmă participarea la conferințe, seminare științifice, concursuri, olimpiade studențești, activități de voluntariat

etc. – **în original** și copii xerox, pentru ultimii 2 ani de studii compleți;

• **Lista publicațiilor, articolelor, lucrărilor științifice** din ultimii 2 ani de studii compleți, cu datele bibliografice complete, confirmată prin copii xerox a primei pagini de articol, copertei și cuprinsului tipăriturii care a inserat materialul;

• **Un plic (A4) timbrat**, cu indicarea adresei de domiciliu a candidatului;

• Copii xerox de pe **buletinul de identitate și fișa de însoțire** a candidatului;

• Studenții cu **dizabilități/orfani** vor anexa **acte doveditoare**, eliberate de instanțele împu-ternicite.

Dosarele vor fi depuse la sediul CIU din str. Pușkin, 16, tel: (022) 221167, 221172.

Data limită de prezentare a dosarelor – 20 noiembrie 2012, ora 17:00.

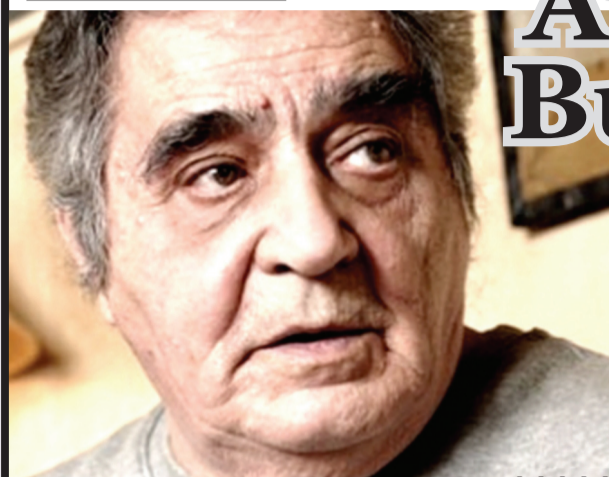
Dosarele incomplete sau prezentate după termenul limită nu vor fi examinate. Dosarele nu se restituie.

Rezultatele concursului sunt definitive, nu pot fi supuse contestației și vor fi cunoscute pe **12 decembrie 2012.**

Concursul constă din 2 etape: în baza dosarelor depuse (examine de Consiliul de Experți independenți și Consiliul Donatorilor) și interviul într-o limbă străină. Doar candidații selectați în urma evaluării dosarelor vor fi invitați la interviu.

Sponsori: BC „Moldova Agroindbank” SA și **Compania Orange Moldova.**

In memoriam

Aureliu Busuioc

remarcabil poet,
prozator,
dramaturg,
publicist,
eseist,
traducător

A plecat de printre noi în seara zilei de 8 octombrie 2012. Pe 26 octombrie ar fi împlinit 84 de ani...

Ultima sa apariție publică a fost în 5 octombrie, la adunarea generală extraordinară a scriitorilor, după care a discutat cu colegii săi mai tineri. Intellectual de marcă, el a fost mereu pentru tinerii scriitori o școală literară și de cultură vastă.

Generații întregi au învățat de la el și au crescut cu scrierile sale.

A creat poezie care nu va lipsi nicicând din manualele școlare. A scris proză care a făcut epocă. A făcut dramaturgie care a depășit, ca model estetic, scrierile de până la el. A incizat și epigrame cu un vârf ascuțit de iridiu.

Fără ironia sa cotidianul nostru va arăta mult mai fad.

În 1996 apărea romanul său „Singur în fața dragostei”. Acum, distinsul scriitor a rămas singur în fața... veșniciei. Iar noi – singuri în fața cărților sale.

Evoluție

de Aureliu Busuioc

Între-o cafea și un coniac
ii gust

Înfiorat pe Kafka
și pe Proust.

Părinții mei, e cazul să
remarc,

Îl preferau desigur
pe Remarque.

Bunicul însă, cum lua un vin,
îl declama, plângând,
pe Lamartine.

Doar străbunicul,
simplu, cum i-i vița,

Zicea pre limba lui
de Miorița.

El, bietul, nu știa nici
un poet:

Străbunul meu
era analfabet.

În atenția studenților și masteranzilor UTM!

Carierea profesională depinde esențial de preocupările orientative ale Dvs. și modul de a vă informa asupra ofertelor mediului economic / pieței forței de muncă din țară.

Un sprijin în acest sens îl puteți găsi la Centrul UTM – CENIOP (amplasat pe str. Studenților, 9, bloc de studii nr. 5, parter), care oferă o gamă largă de servicii de consiliere în carieră, inclusiv:

– **Familiarizarea cu rețeaua întreprinderilor** din republică și bazele informaționale electronice Kompas și Varo-Moldova;

– **Situația pe piața forței de muncă** din țară;

– **Cadrul legislativ privind medierea** și reglementarea angajării în câmpul muncii;

– **Posibilitățile și eficiența participării la Târgurile** locurilor de muncă vacante;

– **Organizarea pentru studenți și masteranzi** a cursului opțional „Managementul carierei profesionale”.

Persoanele interesate se pot înscrie la cursuri la tel. 022-92-92-28 sau prin email: cenio-utm@yahoo.com, indicându-se: numele și prenumele, facultatea/ specialitatea, tel. mobil sau adresa electronică.

Informații utile despre serviciile Centrului CENIOP puteți găsi și pe site-ul www.cariere.utm.md.

Stimați studenți și masteranzi!

Numai obținând mai multe informații despre mediul economic și piața muncii aveți șansa să ocupați un loc reușit de stagiu sau de muncă după absolvire.

Editor – Universitatea Tehnică a Moldovei.

E-mail: romelina@list.ru

Echipe redacției: Marina Romanciu (redactor-șef) – 79755352, Leonid Busuioc (corespondent) – 32-55-01, Dorian Saranciu (fotograf) – 79412277, Viorica Ostaș-Tofan (design) – 69499516. Tiparul: Întreprinderea de Stat „Combinatul Poligrafic din Chișinău”

Înregistrare la Ministerul Justiției al RM cu nr. 42 din 16.02.1998.

Tiraj: 2200

Comanda: 21225